

عملکرد بخش تجارت و پرداخت‌های خارجی پاکستان در سال مالی ۲۰۲۵-۲۰۲۶

خلاصه

بخش تجارت و پرداخت‌های خارجی پاکستان در سال مالی ۲۰۲۶ با اتکا به ثبات اقتصاد کلان، رشد حواله‌های کارگران و بهبود ذخایر ارزی، عملکرد نسبتاً باثباتی داشت. حساب جاری در فاصله ژوئیه تا مارس با ثبت مازاد ۷۲ میلیون دلار، از رشد ۸,۲ درصدی حواله‌ها، افزایش صادرات خدمات و کاهش پرداخت بهره بدهی خارجی حمایت شد. در مقابل، صادرات کالا ۵,۸ درصد کاهش یافت و به ۲۲,۷ میلیارد دلار رسید که عمدتاً ناشی از افت صادرات مواد غذایی، به‌ویژه برنج، بود. کسری تجارت کالا نیز به ۲۷,۹ میلیارد دلار افزایش یافت. صادرات خدمات ۱۷,۲ درصد رشد کرد و صادرات فناوری اطلاعات با افزایش ۱۹,۸ درصدی، نقش مهمی در تقویت بخش خارجی ایفا کرد. پس از آغاز بحران خاورمیانه، افزایش هزینه حمل‌ونقل و قیمت نفت فشار بیشتری بر واردات و حساب جاری وارد کرد و این حساب در آوریل به کسری ۳۲۴ میلیون دلار رسید. بخش نساجی با صادرات ۱۳,۵ میلیارد دلار و کاهش جزئی ۰,۵ درصدی، همچنان مهم‌ترین بخش صادراتی پاکستان باقی ماند. صادرات مواد غذایی ۳۳,۹ درصد کاهش یافت، در حالی که صادرات سیمان و کالاهای ورزشی به‌ترتیب ۱۷,۷ و ۱۳ درصد افزایش پیدا کرد. در مجموع، ضعف تقاضای جهانی، سیلاب و اختلالات تجاری منطقه‌ای بر صادرات تأثیر منفی گذاشت، در حالی که افزایش واردات بیشتر نشان‌دهنده احیای فعالیت اقتصادی و نیازهای تولیدی بود. تداوم سیاست‌های حمایتی برای تنوع‌بخشی به بازارهای صادراتی، افزایش ارزش افزوده، منطقی‌سازی تعرفه‌ها و تقویت رقابت‌پذیری، برای بهبود عملکرد بخش خارجی در میان‌مدت ضروری خواهد بود.

متن

بخش خارجی پاکستان در طول سال مالی ۲۰۲۶، با حمایت سیاست‌های باثبات اقتصاد کلان، تداوم جریان حواله‌های کارگران، بهبود ذخایر ارزی و وضعیت متعادل حساب جاری، روندی مثبت را حفظ کرد. تا پایان سه‌ماهه سوم سال مالی ۲۰۲۶، پیش از آغاز بحران خاورمیانه در فوریه ۲۰۲۶، عملکرد بخش خارجی پاکستان بهبود قابل‌توجهی نشان می‌داد. اگرچه صادرات کالا، به‌ویژه مواد غذایی و برنج، در شرایط ضعف تقاضای جهانی و خسارات واردشده به بخش کشاورزی بر اثر سیلاب، همچنان تحت فشار قرار داشت، صادرات خدمات، به‌ویژه در بخش فناوری اطلاعات، عملکرد مطلوبی را ثبت کرد. در بخش واردات نیز، احیای فعالیت‌های صنعتی و بهبود روند فعالیت‌های اقتصادی، تقاضا برای مواد اولیه و کالاهای سرمایه‌ای را افزایش داد. با این حال، رشد ۸,۲ درصدی

حواله‌های کارگران در فاصله ژوئیه تا مارس سال مالی ۲۰۲۶، همراه با کاهش پرداخت بهره بدهی‌های خارجی و در نتیجه کاهش کسری درآمد اولیه، به ثبت مازاد ۷۲ میلیون دلاری در حساب جاری کمک کرد.

پس از آغاز بحران خاورمیانه، صادرات تحت تأثیر تعلیق حمل‌ونقل به بازارهای اصلی و بسته‌شدن یکی از مسیرهای مهم ترانزیت زمینی به بازارهای منطقه‌ای قرار گرفت. هم‌زمان، هزینه واردات نیز به دلیل افزایش هزینه‌های حمل‌ونقل و رشد قیمت جهانی نفت خام افزایش یافت. در نتیجه، حساب جاری در آوریل ۲۰۲۶ به کسری ۳۲۴ میلیون دلاری رسید، هرچند این کسری همچنان در محدوده قابل مدیریت باقی ماند. در همین حال، افزایش جریان‌های رسمی ورودی و حمایت دوجانبه بیشتر از سوی کشورهای شریک، به افزایش ذخایر ارزی، تقویت ضربه‌گیرهای خارجی و حمایت از ثبات بازار ارز کمک کرد.

۸.۱ چشم‌انداز تجارت جهانی

شرایط اقتصادی جهان در طول سال مالی ۲۰۲۶، در بحبوحه افزایش محدودیت‌های تجاری، عدم قطعیت سیاستی، نوسانات بازارهای مالی و آغاز درگیری در خاورمیانه در پایان فوریه ۲۰۲۶، چالش‌برانگیزتر شد. بر اساس گزارش «چشم‌انداز اقتصاد جهانی» صندوق بین‌المللی پول در آوریل ۲۰۲۶، پیش‌بینی می‌شود رشد اقتصاد جهانی به ۳٫۱ درصد در سال ۲۰۲۶ و ۳٫۲ درصد در سال ۲۰۲۷ کاهش یابد؛ این پیش‌بینی با فرض محدود ماندن درگیری از نظر مدت و دامنه انجام شده است. اگرچه تورم جهانی نسبت به اوج‌های قبلی کاهش یافته، نوسانات بازارهای انرژی، اختلالات مرتبط با شرایط اقلیمی، چندپارگی تجاری و رشد ضعیف بهره‌وری همچنان از عوامل ایجادکننده ریسک محسوب می‌شوند.

چشم‌انداز تجارت جهانی نیز در سال ۲۰۲۶ تضعیف شده است، زیرا انتظار می‌رود عدم قطعیت‌های مرتبط با تعرفه‌ها و تنش‌های ژئوپلیتیکی موجب کاهش رشد تجارت کالا شود. در مقابل، پیش‌بینی می‌شود تجارت خدمات، با پشتیبانی دیجیتالی‌شدن، خدمات مرتبط با فناوری و تقاضای فرامرزی برای فعالیت‌های دانش‌بنیان، نسبتاً تاب‌آور باقی بماند.

انتظار می‌رود رشد اقتصادی شرکای تجاری اصلی پاکستان، از جمله چین، ایالات متحده، بریتانیا و اتحادیه اروپا، در سطحی متوسط باقی بماند که می‌تواند بر تقاضای خارجی برای صادرات کالاهای پاکستان تأثیر بگذارد. در عین حال، تداوم تاب‌آوری تجارت خدمات، به‌ویژه در حوزه فناوری اطلاعات و خدمات دیجیتال، فرصت‌هایی برای جبران بخشی از فشارهای واردشده بر صادرات کالا فراهم می‌کند.

قیمت انرژی و کالاها که پس از افزایش شدید ناشی از جنگ روسیه و اوکراین کاهش یافته بود، با آغاز بحران خاورمیانه بار دیگر با افزایش قابل‌توجهی مواجه شد. این نوسانات جدید، از طریق افزایش هزینه واردات، تشدید

فشارهای تورمی و سخت‌تر شدن شرایط تأمین مالی خارجی، برای اقتصادهای نوظهور واردکننده کالا ریسک ایجاد می‌کند. برای پاکستان، این تحولات بر اهمیت حفظ ضربه‌گیرهای خارجی، ثبات نرخ ارز، اتخاذ سیاست‌های محتاطانه اقتصاد کلان و تقویت رقابت‌پذیری صادرات تأکید دارد. افزون بر این، تعامل دیپلماتیک سازنده پاکستان در حمایت از کاهش تنش میان ایالات متحده و ایران، به تقویت جایگاه بین‌المللی این کشور کمک کرده و می‌تواند در میان‌مدت به بهبود اعتماد سرمایه‌گذاران و حمایت از جریان‌های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و سرمایه‌گذاری پرتفوی منجر شود.

عملکرد تراز پرداخت‌ها

تراز پرداخت‌های پاکستان در فاصله ژوئیه تا مارس سال مالی ۲۰۲۶ همچنان در وضعیت قابل مدیریت قرار داشت و روند بهبودی را که در سال مالی ۲۰۲۵ آغاز شده بود، ادامه داد. حساب جاری در این دوره مازاد ۷۲ میلیون دلاری ثبت کرد که از رشد حواله‌های کارگران، افزایش صادرات خدمات و کاهش پرداخت بهره بدهی‌های خارجی حمایت می‌شد. این جریان‌های ورودی به جبران کسری فزاینده تجارت کالا کمک کرده و از نقدینگی ارزی، انباشت ذخایر و ثبات نرخ ارز پشتیبانی کردند.

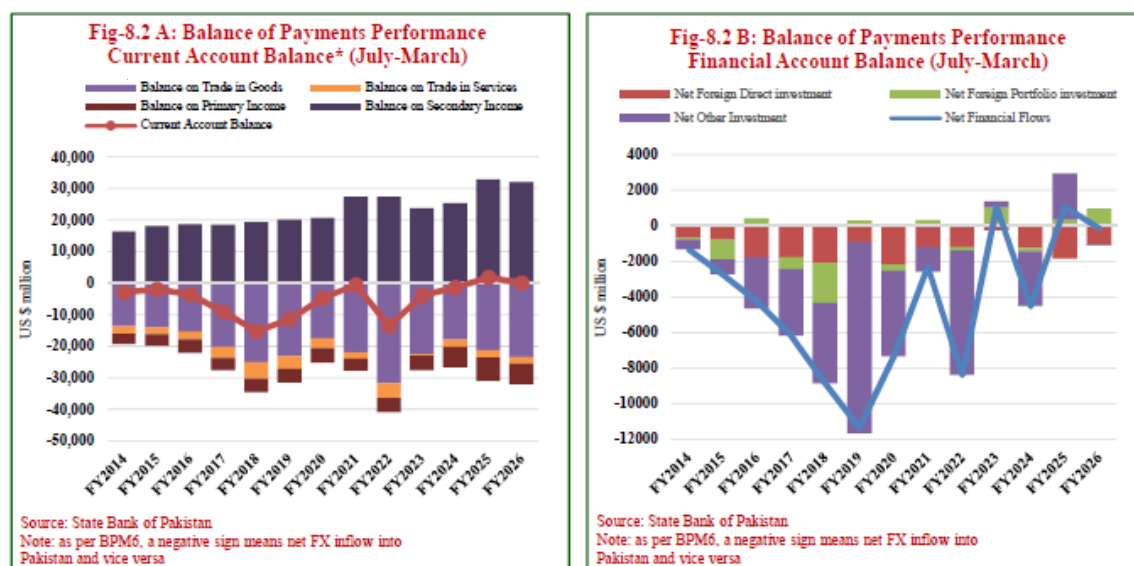
افزایش کسری تجارت کالا عمدتاً ناشی از رشد پرداخت‌های وارداتی بود که در فاصله ژوئیه تا مارس سال مالی ۲۰۲۶، ۷٫۸ درصد افزایش یافت. این افزایش، بیانگر تقاضای قوی‌تر برای واردات مرتبط با تولید و بهبود فعالیت‌های اقتصادی داخلی بود. در اواخر این دوره، هزینه واردات همچنین تحت تأثیر افزایش قیمت جهانی انرژی پس از آغاز درگیری میان ایالات متحده و ایران قرار گرفت؛ به‌گونه‌ای که متوسط قیمت نفت خام برنت از ۶۲٫۷ دلار به ازای هر بشکه در دسامبر ۲۰۲۵ به ۱۰۳٫۷ دلار در مارس ۲۰۲۶ افزایش یافت.

صادرات کالا در این دوره ۵٫۸ درصد کاهش یافت که عمدتاً ناشی از کاهش صادرات مواد غذایی، به‌ویژه برنج، در شرایط ضعف تقاضای جهانی، خسارات ناشی از سیلاب و اختلال در تجارت پاکستان و افغانستان پس از تشدید تنش‌ها در امتداد مرزهای غربی از اواسط اکتبر ۲۰۲۵ بود.

حساب خدمات نقش مهمی در جبران کسری تجارت کالا ایفا کرد. صادرات خدمات ۱۷٫۲ درصد افزایش یافت و از رشد ۱۰٫۷ درصدی واردات خدمات پیشی گرفت. این افزایش عمدتاً تحت تأثیر عملکرد بخش فناوری اطلاعات بود که صادرات آن ۱۹٫۸ درصد رشد کرد. در نتیجه، کسری تجارت خدمات کاهش یافت که نشان‌دهنده سهم رو به رشد صادرات دیجیتال در بخش خارجی اقتصاد است.

حساب‌های درآمدی نیز به مهار فشارهای خارجی کمک کردند. کسری درآمد اولیه ۵٫۴ درصد کاهش یافت که عمدتاً ناشی از کاهش پرداخت بهره بود؛ هرچند پرداخت سود و سود سهام به خارج از کشور افزایش یافت. در

حساب درآمد ثانویه نیز حواله‌های کارگران ۸,۲ درصد افزایش یافت که این رشد به استفاده بیشتر از کانال‌های رسمی، پلتفرم‌های دیجیتال و ثبات محیط نرخ ارز نسبت داده می‌شود.

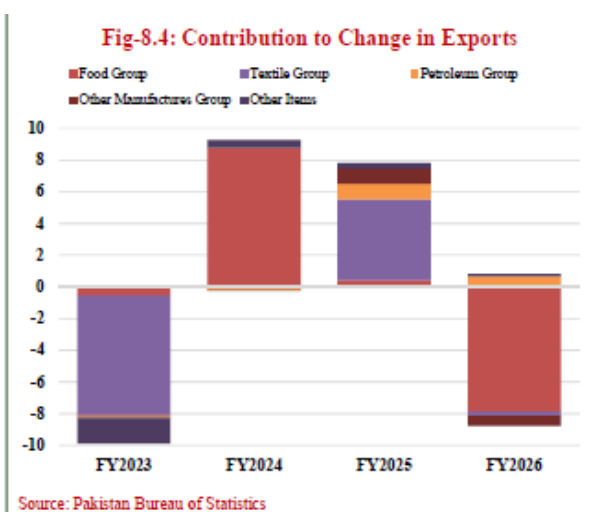
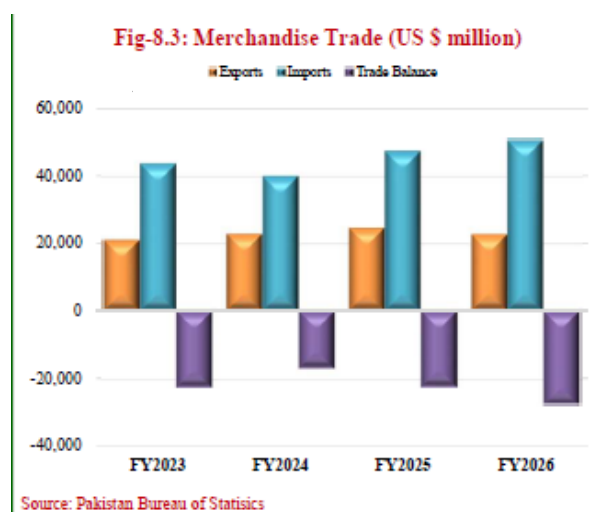
حساب مالی نیز بهبود یافت و در فاصله ژوئیه تا مارس سال مالی ۲۰۲۶، جریان خالص ورودی ۱۹۴ میلیون دلاری را ثبت کرد؛ در حالی که در دوره مشابه سال گذشته، جریان خالص خروجی یک میلیارد دلار بود. افزایش جریان‌های رسمی ورودی به رشد ذخایر ارزی کمک کرد و ذخایر تا پایان مارس ۲۰۲۶ به ۲۱,۸ میلیارد دلار رسید. در مجموع، تحولات حساب جاری و حساب مالی، ضربه‌گیرهای خارجی را تقویت کرده و از ثبات کلی تراز پرداخت‌ها حمایت کردند.

۸,۳ تجارت کالا

این بخش بر اساس داده‌های گردآوری‌شده توسط اداره آمار پاکستان (PBS) تهیه شده است که جابه‌جایی فیزیکی کالاها را مطابق سوابق گمرکی ثبت می‌کند و با داده‌های تراز پرداخت‌ها در بخش ۸,۱ که توسط بانک مرکزی پاکستان (SBP) گزارش می‌شود، تفاوت دارد.

کسری تجارت کالا در فاصله ژوئیه تا مارس سال مالی ۲۰۲۶ به ۲۷,۹ میلیارد دلار افزایش یافت، در حالی که این رقم در دوره مشابه سال گذشته ۲۲,۷ میلیارد دلار بود. این افزایش عمدتاً بیانگر رشد تقاضا برای واردات مرتبط با بهبود فعالیت‌های اقتصادی داخلی و نیازهای تولیدی بود. در مقابل، صادرات تحت تأثیر تنش‌های منطقه‌ای، اختلالات ناشی از سیلاب، ضعف تقاضای خارجی و افزایش رقابت قرار گرفت. با این حال، انتظار می‌رود تداوم

سیاست‌های حمایتی در زمینه ارتقای صادرات، منطقی‌سازی تعرفه‌ها، تسهیل سرمایه‌گذاری و تنوع‌بخشی به بازارها، در میان‌مدت به بهبود عملکرد تجاری کمک کند.

صادرات

صادرات کالاهای پاکستان که در سال‌های مالی ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵ بهبود یافته بود، در فاصله ژوئیه تا مارس سال مالی ۲۰۲۶ تحت تأثیر کاهش صادرات مواد غذایی و شرایط دشوار تقاضای خارجی با فشار مواجه شد. صادرات در این دوره به ۲۲,۷ میلیارد دلار رسید، در حالی که در دوره مشابه سال گذشته ۲۴,۷ میلیارد دلار بود. این کاهش عمدتاً ناشی از افت صادرات مواد غذایی، به‌ویژه برنج، بود؛ در حالی که بخش مهم نساجی با کاهش جزئی، در مجموع عملکردی باثبات داشت. انتظار می‌رود اقدامات آتی برای ارتقای رقابت‌پذیری صادرات، تنوع‌بخشی به بازارها و توسعه بخش‌های با ارزش افزوده بالاتر، به بهبود تدریجی عملکرد صادرات کمک کند.

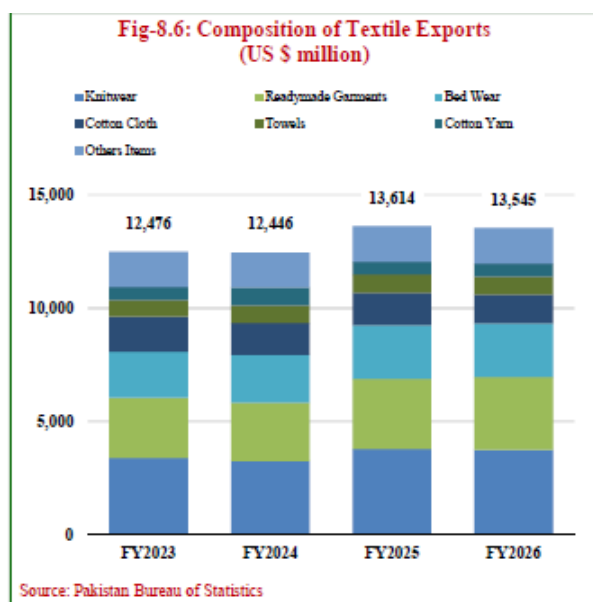
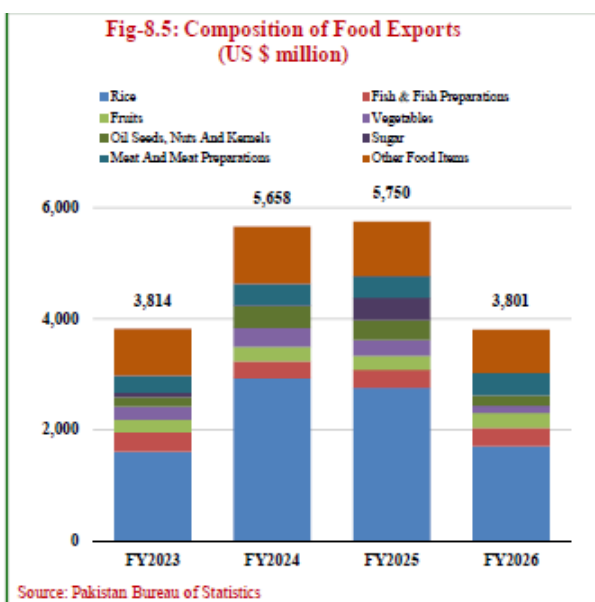
صادرات مواد غذایی

صادرات مواد غذایی در فاصله ژوئیه تا مارس سال مالی ۲۰۲۶، ۱۶,۷ درصد از کل صادرات را تشکیل داد و به ۳,۸ میلیارد دلار رسید که نسبت به سال گذشته ۳۳,۹ درصد کاهش داشت. این کاهش عمدتاً در صادرات برنج متمرکز بود که ۳۸,۶ درصد کاهش یافت. کاهش قیمت‌های بین‌المللی، عادی‌شدن عرضه جهانی برنج و تعدیل موقت جریان‌های تجاری منطقه‌ای در پی اقدامات مرتبط با مدیریت مرزی و ملاحظات امنیتی، از عوامل اصلی این کاهش بودند. صادرات به افغانستان نیز در این دوره کاهش یافت که منعکس‌کننده تعدیلات تجاری مرتبط با مسائل امنیتی و محدودیت‌های لجستیکی بود.

صادرات برنج در سال مالی ۲۰۲۴، در شرایط محدودیت موقت عرضه در بازار جهانی، رشد استثنایی را تجربه کرده و در نتیجه، پایه بالایی برای سال‌های بعد ایجاد کرده بود. با عادی‌شدن عرضه جهانی برنج و افزایش رقابت از

سوی کشورهای عمده صادرکننده در سال‌های مالی ۲۰۲۵ و ۲۰۲۶، هم قیمت و هم حجم صادرات تحت فشار قرار گرفت. برای حمایت از این بخش، دولت از طرح «بازپرداخت مالیات‌ها و عوارض محلی (DLTL)» حمایت کرد و به تلاش‌های دیپلماسی تجاری برای بهبود دسترسی به بازارها، تسهیل فرصت‌های خرید دولتی و تقویت رقابت‌پذیری صادرات برنج ادامه داد.

سایر گروه‌های صادرات مواد غذایی نیز در فاصله ژوئیه تا مارس سال مالی ۲۰۲۶ با فشارهای موقت مواجه شدند. صادرات دانه‌های روغنی، آجیل و مغزها و سبزیجات کاهش یافت که تا حدودی ناشی از محدودیت‌های لجستیکی و تعدیل مسیرهای تجاری منطقه‌ای بود. با این حال، صادرات ماهی، فرآورده‌های گوشتی و میوه بهبود یافت که نشان‌دهنده تاب‌آوری برخی گروه‌های صادراتی مواد غذایی است. در همین راستا، دولت همچنان در حال بررسی مسیرهای زمینی جایگزین برای دسترسی به بازارهای آسیای مرکزی، به‌ویژه برای کالاهای فاسدشدنی، است تا وابستگی به یک مسیر واحد کاهش یافته و تداوم صادرات مواد غذایی حمایت شود.

صادرات نساجی

بخش نساجی همچنان ستون فقرات صادرات پاکستان محسوب می‌شود و در فاصله ژوئیه تا مارس سال مالی ۲۰۲۶، ۵۹٫۶ درصد از کل صادرات را به خود اختصاص داد. با وجود شرایط چالش‌برانگیز تجارت جهانی و محدودیت عرضه پنبه داخلی، صادرات نساجی با ثبت ۱۳٫۵ میلیارد دلار، در مجموع باثبات ماند و تنها ۰٫۵ درصد کاهش یافت. این تاب‌آوری با حرکت تدریجی این بخش به سمت صادرات با ارزش افزوده بالاتر، تقاضای پایدار در بازارهای تثبیت‌شده، ثبات نرخ ارز و اقدامات مستمر برای تسهیل صادرات حمایت شد.

صادرات پوشاک آماده ۳,۸ درصد افزایش یافت و به ۳,۲ میلیارد دلار رسید، در حالی که صادرات کالای خواب با ۰,۳ درصد افزایش به ۲,۴ میلیارد دلار رسید. این افزایش‌ها عمدتاً ناشی از رشد حجم صادرات بود و بیانگر تداوم تقاضا برای محصولات نساجی با ارزش افزوده پاکستان است. صادرات پوشاک بافتنی ۱,۱ درصد کاهش یافت و به ۳,۷ میلیارد دلار رسید که تا حد زیادی ناشی از تعدیل حجم صادرات در شرایط افزایش قیمت واحد بود.

عملکرد کلی این بخش تحت تأثیر کاهش ۱۰,۹ درصدی صادرات پارچه‌های پنبه‌ای قرار گرفت که نشان‌دهنده کاهش تقاضای بین‌المللی برای محصولات نساجی واسطه‌ای بود. در بخش عرضه نیز آثار ناشی از سیلاب بر تولید پنبه در اوایل سال، بر فعالیت‌های پنبه‌پاک‌کنی تأثیر گذاشت. با این حال، صادرات نخ پنبه‌ای ۴,۴ درصد افزایش یافت که ناشی از وجود عرضه پنبه خام و تقاضای بازارهای صادراتی بود.

در مجموع، عملکرد بخش نساجی نشان‌دهنده تداوم قدرت صادرات محصولات با ارزش افزوده، بهبود جایگاه بازار و توانایی صادرکنندگان برای انطباق با تغییرات تقاضای جهانی است. تداوم حمایت سیاستی از رقابت‌پذیری، تنوع‌بخشی به بازارها و افزایش ارزش افزوده، همچنان برای حفظ عملکرد صادرات نساجی اهمیت خواهد داشت.

سایر کالاهای تولیدی

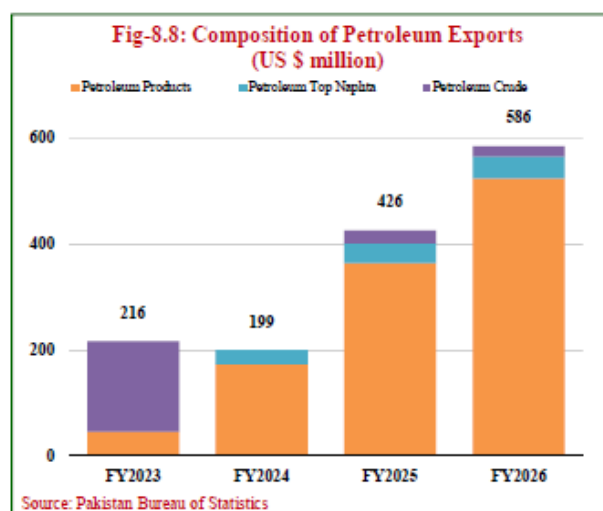
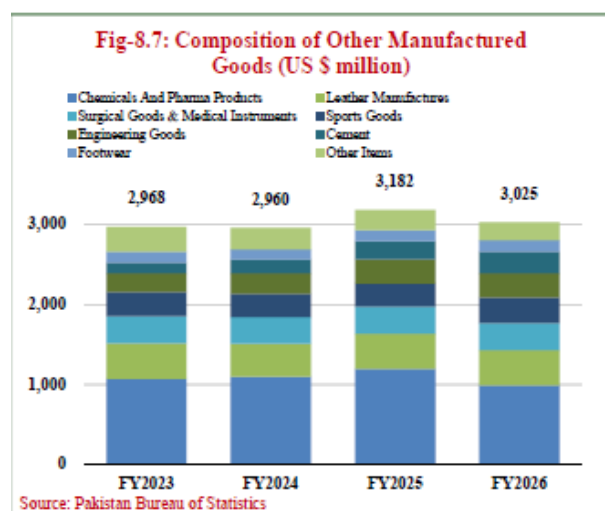
عملکرد سایر صادرات تولیدی همچنان متفاوت بود و برخی گروه‌های کالایی، با وجود شرایط چالش‌برانگیز تقاضای خارجی، تاب‌آوری خود را حفظ کردند. صادرات سیمان در فاصله ژوئیه تا مارس سال مالی ۲۰۲۶، ۱۷,۷ درصد افزایش یافت و به ۲۷۱ میلیون دلار رسید. این افزایش ناشی از رشد حجم صادرات و بهبود قیمت‌ها بود و بیانگر تقاضای قوی‌تر در بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی است.

صادرات کالاهای ورزشی نیز ۱۳ درصد افزایش یافت و به ۳۱۹ میلیون دلار رسید که عمدتاً ناشی از رشد حجم صادرات توپ فوتبال بود و بر تداوم رقابت‌پذیری پاکستان در این بخش صادراتی تثبیت‌شده تأکید دارد. در مقابل، برخی گروه‌های کالاهای تولیدی با کاهش حجم صادرات و ضعف تقاضای خارجی مواجه شدند. صادرات محصولات دارویی و مواد پلاستیکی به ترتیب ۳۰,۱ و ۳۲,۶ درصد کاهش یافت و صادرات محصولات دارویی به ۲۴۸ میلیون دلار رسید. صادرات ابزارهای جراحی و پزشکی نیز با کاهش جزئی یک درصدی به ۳۳۸ میلیون دلار رسید، در حالی که صادرات کالاهای مهندسی با ۳۰۵ میلیون دلار تقریباً ثابت ماند.

در مجموع، سایر صادرات تولیدی که ۱۳,۳ درصد از کل صادرات را تشکیل می‌داد، در این دوره ۴,۹ درصد کاهش یافت. با این حال، رشد صادرات سیمان و کالاهای ورزشی نشان می‌دهد که برخی از بخش‌های تولیدی همچنان از تقاضای بازار، رقابت‌پذیری محصولات و فرصت‌های تنوع‌بخشی صادراتی بهره‌مند هستند.

عملکرد تجاری در سال مالی ۲۰۲۶، بازتابی از فشارهای خارجی و بهبود فعالیت اقتصادی داخلی بوده است. در بخش صادرات، سهم منفی عمدتاً در گروه مواد غذایی متمرکز بود که دلیل اصلی آن کاهش صادرات برنج بود؛ در مقابل، صادرات نساجی در مجموع باثبات باقی ماند و سایر گروه‌های تولیدی نیز تا حدودی این کاهش را جبران کردند. این وضعیت نشان می‌دهد که کاهش صادرات گسترده و فراگیر نبوده، بلکه عمدتاً ناشی از عوامل خاص مرتبط با مواد غذایی و اختلالات تجاری منطقه‌ای بوده است.

در بخش واردات، رشد عمدتاً ناشی از افزایش واردات ماشین‌آلات، نفت، تجهیزات حمل‌ونقل، محصولات کشاورزی و مواد شیمیایی بود که بیانگر افزایش تقاضا برای کالاهای سرمایه‌ای، انرژی، تجهیزات حمل‌ونقل و نهاده‌های مرتبط با تولید است. در مجموع، ترکیب واردات حاکی از احیای فعالیت‌های اقتصادی داخلی و افزایش نیازهای سرمایه‌گذاری است، در حالی که الگوی صادرات بر اهمیت تداوم حمایت‌های سیاستی برای تنوع‌بخشی به بازارها، افزایش ارزش افزوده و تقویت رقابت‌پذیری تأکید دارد.

واردات

در طول سال مالی ژوئیه تا مارس ۲۰۲۶، واردات با ۶٫۹ درصد افزایش به ۵۰٫۷ میلیارد دلار آمریکا رسید، در حالی که این رقم در مدت مشابه سال گذشته ۴۷٫۴ میلیارد دلار آمریکا بود. این افزایش عمدتاً ناشی از رشد واردات در گروه‌های حمل‌ونقل، مواد غذایی و ماشین‌آلات بود که نشان‌دهنده افزایش تقاضا برای وسایل نقلیه و تجهیزات حمل‌ونقل، اقلام ضروری غذایی و کالاهای سرمایه‌ای است. در مقابل، واردات بخش انرژی کاهش یافت و به مهار فشارهای کلی وارداتی کمک کرد. افزایش واردات غیرانرژی، به‌ویژه ماشین‌آلات و نهاده‌های صنعتی، با احیای

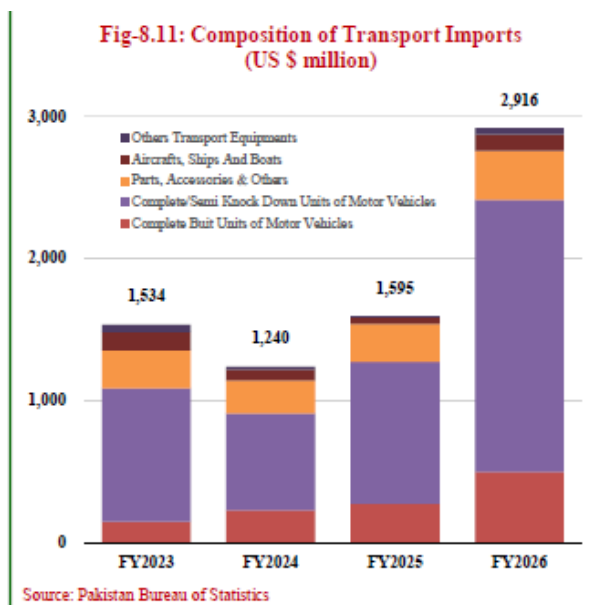
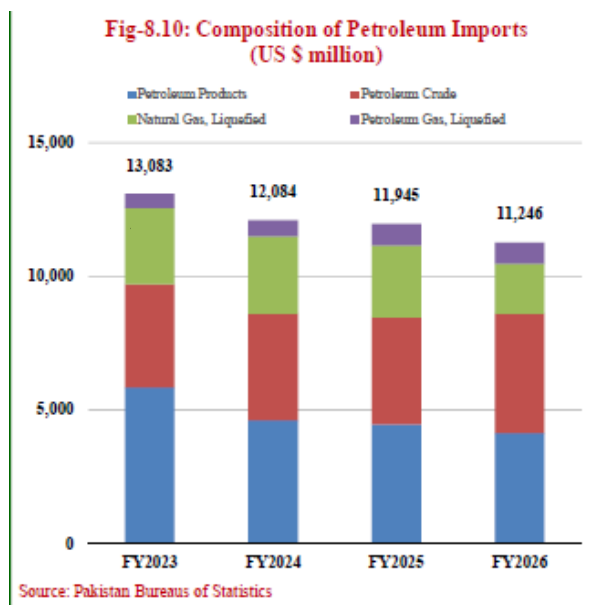
فعالیت‌های صنعتی و تقویت شتاب اقتصادی داخلی همسو بود. این ترکیب نشان می‌دهد که رشد واردات عمدتاً ناشی از تقاضای تولیدی و نیازهای اساسی بوده و منعکس‌کننده فشارهای گسترده وارداتی نبوده است.

گروه نفت

واردات نفت همچنان بزرگ‌ترین بخش هزینه‌های وارداتی پاکستان بود و در طول ژوئیه تا مارس ۲۰۲۶، ۲۲,۲ درصد از کل واردات را به خود اختصاص داد. با وجود سهم بالا، واردات نفت با ۵,۹ درصد کاهش به ۱۱,۲ میلیارد دلار آمریکا رسید و به مهار فشارهای کلی واردات کمک کرد. این کاهش عمدتاً ناشی از افت ۲۹,۷ درصدی واردات گاز طبیعی مایع‌شده (LNG) بود که نشان‌دهنده کاهش تقاضا برای تولید برق مبتنی بر گاز، افزایش سهم منابع جایگزین انرژی، از جمله تولید برق خورشیدی، و بهبود مدیریت تقاضای انرژی است.

واردات فرآورده‌های نفتی نیز با ۷,۵ درصد کاهش به ۴,۱ میلیارد دلار آمریکا رسید که عمدتاً ناشی از کاهش قیمت‌های بین‌المللی در اوایل سال مالی بود. با این حال، واردات نفت خام با ۱۱,۳ درصد افزایش به ۴,۵ میلیارد دلار آمریکا رسید، زیرا افزایش حجم واردات بیش از اثر مثبت کاهش قیمت‌ها را جبران کرد. حجم واردات نفت خام به ۶۳,۲ میلیون بشکه رسید، در حالی که در مدت مشابه سال گذشته ۵۴,۶ میلیون بشکه بود که نشان‌دهنده احیای فعالیت اقتصادی داخلی و افزایش تقاضای انرژی است. میانگین قیمت نفت خام برنت نیز از ۷۴,۶ دلار آمریکا به ازای هر بشکه در سال مالی ۲۰۲۵ به ۶۶,۴ دلار در نیمه نخست سال مالی ۲۰۲۶ کاهش یافت و به تعدیل هزینه واردات نفت کمک کرد.

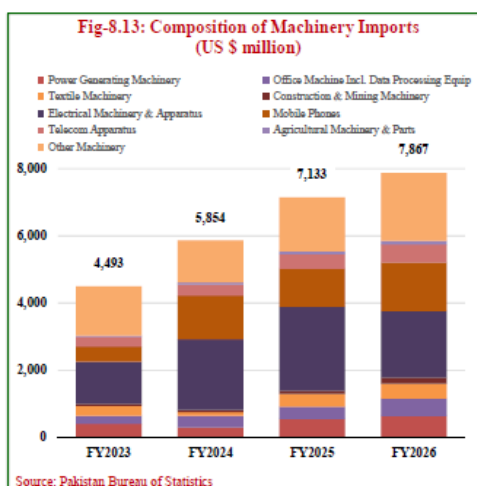
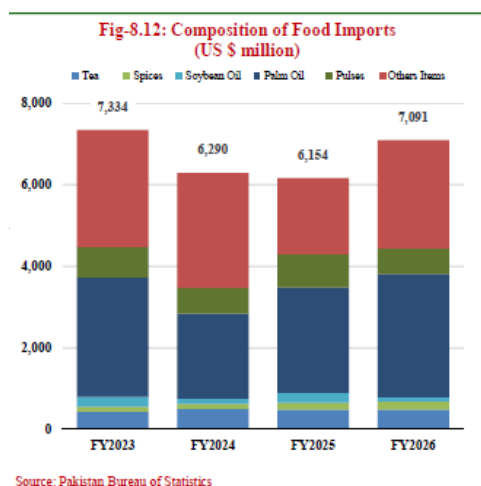
با این حال، بحران خاورمیانه در ادامه این روند را معکوس کرد و قیمت نفت خام برنت از میانگین ۶۲,۷ دلار آمریکا به ازای هر بشکه در دسامبر ۲۰۲۵، پس از تشدید درگیری میان ایالات متحده و ایران، به ۱۰۳,۷ دلار در مارس ۲۰۲۶ افزایش یافت. دولت از نزدیک تحولات را رصد کرد و اقدامات به‌موقعی برای مدیریت خطرات احتمالی، از جمله اقدامات صرفه‌جویی در مصرف انرژی، هماهنگی برای تأمین روان نفت و نظارت بر شرایط بازار، انجام داد. در نتیجه، تأثیر افزایش قیمت جهانی نفت در طول ژوئیه تا مارس ۲۰۲۶ قابل مدیریت باقی ماند؛ با این حال، در صورت تداوم نوسانات قیمت جهانی انرژی، ادامه هوشیاری ضروری خواهد بود.

گروه حمل و نقل

اگرچه گروه حمل و نقل سهم نسبتاً محدودی، معادل ۵٫۸ درصد، از کل واردات را به خود اختصاص داد، اما سهم قابل توجهی در افزایش واردات طی ژوئیه تا مارس ۲۰۲۶ داشت. واردات گروه حمل و نقل با ۸۲٫۸ درصد افزایش به ۲٫۹ میلیارد دلار آمریکا رسید که عمدتاً ناشی از رشد واردات قطعات و خودروهای نیمه مونتاژ بود؛ ارزش این بخش بیش از دو برابر شد و به ۱٫۵ میلیارد دلار آمریکا رسید. این افزایش با گسترش فعالیت مونتاژ و تولید خودرو در داخل کشور، که از کاهش تدریجی کنترل‌های اداری در بخش حمل و نقل حمایت می‌شد، همسو بود.

واردات خودروهای کاملاً ساخته شده (CBU) نیز با ۸۱٫۹ درصد افزایش به ۵۰۳ میلیون دلار آمریکا رسید. در این گروه، واردات اتوبوس‌ها، کامیون‌ها و سایر وسایل نقلیه سنگین سه برابر شد که نشان‌دهنده افزایش تقاضا برای فعالیت‌های تجاری و حمل و نقل است. واردات خودرو نیز پس از لغو محدودیت‌های کمی بر واردات تجاری خودروهای دست دوم، ۳۱٫۱ درصد افزایش یافت؛ این محدودیت‌ها در ابتدا واردات خودروهای حداکثر پنج ساله را شامل می‌شد، اما از ژوئیه ۲۰۲۶ به بعد محدودیت سنی برای این نوع واردات اعمال نخواهد شد. در مجموع، افزایش واردات در گروه حمل و نقل هم بیانگر عادی‌سازی سیاست‌ها و هم بهبود فعالیت اقتصادی، به‌ویژه در حوزه مونتاژ خودرو، لجستیک و حمل و نقل تجاری است.

واردات مواد غذایی

مواد غذایی همچنان دومین گروه بزرگ وارداتی پاکستان بود و در طول ژوئیه تا مارس سال مالی ۲۰۲۶، ۱۴ درصد از کل واردات را به خود اختصاص داد. ارزش واردات این گروه با ۱۵،۲ درصد افزایش به ۷،۱ میلیارد دلار آمریکا رسید. روغن پالم همچنان سهم غالب را در واردات مواد غذایی داشت و حدود ۴۲،۶ درصد از هزینه واردات این گروه را تشکیل داد. واردات روغن پالم با ۱۷،۵ درصد افزایش به ۳ میلیارد دلار آمریکا رسید که منعکس کننده افزایش حجم واردات و قیمت های بالاتر بین المللی بود؛ قیمت جهانی روغن پالم در این دوره، در پی نگرانی های مربوط به عرضه و تداوم تقاضا برای روغن های خوراکی، افزایش یافت. این رشد همچنین نشان دهنده تقاضای پایدار داخلی از سوی خانوارها و صنایع فرآوری مواد غذایی بود.

افزایش واردات مواد غذایی تا حدی ناشی از واردات شکر به ارزش ۱۷۵ میلیون دلار آمریکا نیز بود، در حالی که این رقم در سال گذشته تنها ۲،۶ میلیون دلار آمریکا بود. این واردات با هدف تضمین عرضه کافی در بازار داخلی و ثبات قیمت ها انجام شد. در مقابل، واردات حبوبات ۲۴،۲ درصد کاهش یافت که با بهبود تولید داخلی حبوبات اساسی، از جمله نخود، عدس و ماش، همراه بود. این روند نشان دهنده تأثیر مثبت عملکرد بهتر محصولات کشاورزی و تمرکز سیاستی بر تقویت تولید داخلی مواد غذایی است. انتظار می رود تمرکز دولت بر افزایش بهره وری کشاورزی، بهبود کیفیت بذر، گسترش تولید دانه های روغنی و حمایت از جایگزینی واردات روغن خوراکی، به تدریج وابستگی به واردات را کاهش داده و امنیت غذایی را تقویت کند.

واردات ماشین آلات

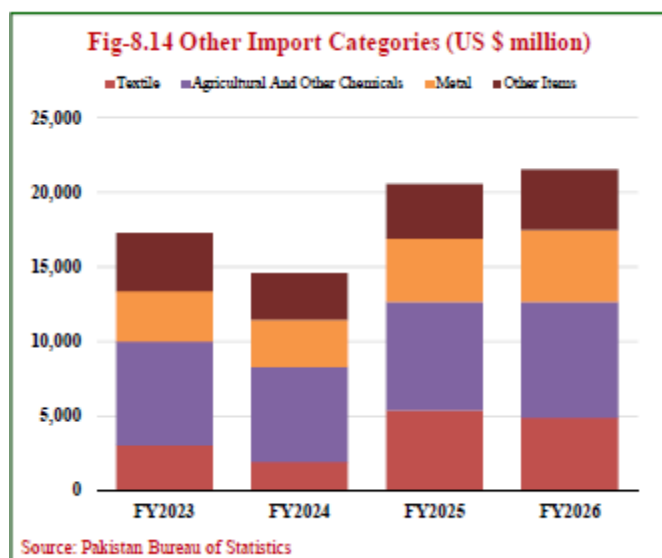
واردات ماشین آلات در طول ژوئیه تا مارس سال مالی ۲۰۲۶ با ۱۰،۳ درصد افزایش به ۷،۹ میلیارد دلار آمریکا رسید که معادل ۱۵،۵ درصد از کل واردات بود. این افزایش عمدتاً در پی رشد ۲۷،۳ درصدی واردات ماشین آلات

مخابراتی، به ارزش ۲ میلیارد دلار آمریکا، حاصل شد. اگرچه این افزایش عمدتاً مربوط به واردات تلفن همراه بود، واردات سایر تجهیزات مخابراتی نیز ۲۶ درصد افزایش یافت که با تمرکز فزاینده دولت بر دیجیتالی شدن اقتصاد همسو است. واردات ماشین‌آلات تولید برق نیز با ۱۶,۲ درصد افزایش به ۶۳۲ میلیون دلار آمریکا رسید که با اهداف زیرساختی ملی و افزایش ظرفیت داخلی در بخش برق هم‌راستا است.

واردات ماشین‌آلات اداری، از جمله تجهیزات پردازش داده، به ۵۲۱ میلیون دلار آمریکا رسید و واردات ماشین‌آلات نساجی نیز همزمان با افزایش فعالیت‌های صنعتی، به‌ویژه در بخش نساجی صادرات‌محور، به ۴۵۰ میلیون دلار آمریکا افزایش یافت. واردات ماشین‌آلات کشاورزی نیز با حمایت مشوق‌های مکانیزاسیون ۱۸,۷ درصد افزایش یافت، در حالی که واردات کالاهای بادوام مصرفی، عمدتاً محصولات الکترونیکی، ۲۰,۶ درصد کاهش پیدا کرد.

سایر واردات

واردات آهن و فولاد و قراضه آن‌ها به‌ترتیب ۲۱,۴ درصد و ۵,۵ درصد افزایش یافت و به ۲ میلیارد دلار و ۱,۵ میلیارد دلار آمریکا رسید. این روندها با افزایش فعالیت‌های ساخت‌وساز و زیرساختی در اقتصاد همسو بود. واردات کود و حشره‌کش نیز، اگرچه از نظر ارزش در مقایسه با سایر گروه‌ها محدود بود، به‌ترتیب ۴,۲ درصد و ۳۸,۶ درصد افزایش یافت و به ۵۲۲ میلیون دلار و ۱۵۰ میلیون دلار آمریکا رسید که از فعالیت‌های کشاورزی در اقتصاد حمایت می‌کند. واردات پنبه خام کاهش یافت، در حالی که واردات الیاف مصنوعی و نخ افزایش پیدا کرد که با تقاضای بین‌المللی برای کالاهای نساجی تولیدشده از الیاف مصنوعی همسو بود.

واردات مواد پلاستیکی، که به‌عنوان ماده اولیه برای تولید بسته‌بندی‌های صنعتی و خانگی، لوله‌های PVC و قطعات کالاهای مصرفی مورد استفاده قرار می‌گیرد، با ۷,۷ درصد افزایش به ۲,۲ میلیارد دلار آمریکا رسید. واردات

محصولات پزشکی و دارویی نیز با ۱۲,۴ درصد افزایش به ۱ میلیارد دلار آمریکا رسید. در مجموع، ترکیب واردات نشان‌دهنده الگویی مبتنی بر مواد اولیه، نهاده‌های تولیدی و نیازهای مرتبط با رشد اقتصادی بود.

۸,۳,۳ جهت تجارت

بازارهای صادراتی پاکستان در طول سال مالی ۲۰۲۶ همچنان متمرکز بودند و ایالات متحده، چین و امارات متحده عربی سه مقصد اصلی صادراتی را تشکیل دادند. ایالات متحده با ۱۹,۹ درصد بیشترین سهم را به خود اختصاص داد و پس از آن چین با ۸,۴ درصد و امارات متحده عربی با ۷ درصد قرار گرفتند. این امر نشان‌دهنده اهمیت پایدار بازارهای سنتی و منطقه‌ای برای صادرات پاکستان است. افغانستان که در سال مالی ۲۰۲۵ در میان ده مقصد برتر صادراتی پاکستان قرار داشت، در سال مالی ۲۰۲۶ شاهد کاهش سهم خود از ۴,۳ درصد به ۱,۵ درصد بود که عمدتاً ناشی از اقدامات موقت مدیریت مرزی مرتبط با مسائل امنیتی و تعدیل تجارت منطقه‌ای بود. این تحولات بر اهمیت تداوم تمرکز دولت بر تنوع‌بخشی به بازارها، دیپلماسی تجاری، اتصال منطقه‌ای و افزایش رقابت‌پذیری صادرات برای گسترش دسترسی به بازارهای جدید و کاهش آسیب‌پذیری در برابر شوک‌های خاص بازار تأکید می‌کند.

Table 8.1: Direction of trade: Exports and Imports (July-March FY 2026) US \$ Million

	Exports				Imports				Trade Deficit	
	FY 2025		FY 2026 (P)		FY 2025		FY 2026 (P)		FY 2025	FY 2026 (P)
Countries	US \$	% Share	US \$	% Share	US \$	% Share	US \$	% Share	US \$	% Share
USA	4544	18.4	4634	19.9	1725	4.0	2133	4.6	2819	2501
China	1879	7.6	1945	8.4	11582	26.7	14038	30.0	(9703)	(12093)
UK	1625	6.6	1622	7.0	561	1.3	541	1.2	1064	1080
UAE	1611	6.5	1629	7.0	5855	13.5	5956	12.7	(4244)	(4327)
Germany	1277	5.2	1240	5.3	638	1.5	667	1.4	639	573
All Others	13765	55.7	12196	52.4	23017	53.1	23458	50.1	(9252)	(11262)
Total	24702	100	23265	100	43379	100.0	46793	100.0	(18677)	(23528)

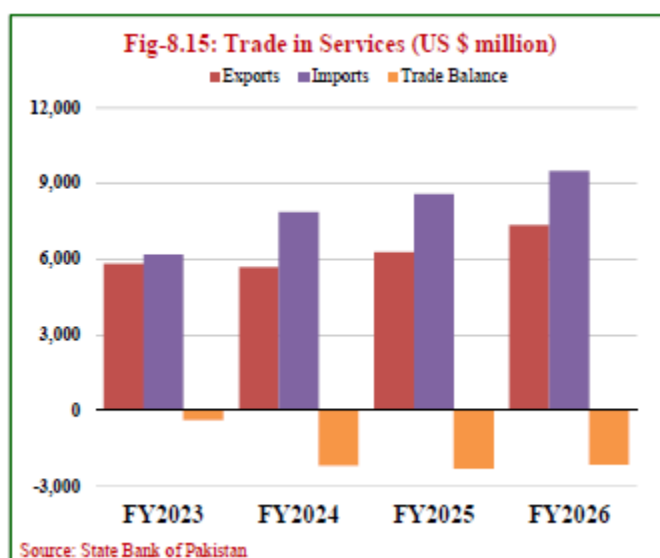
Source: Pakistan Bureau of Statistics

در بخش واردات، الگوی تأمین پاکستان همچنان متمرکز بود و چین، امارات متحده عربی و اندونزی سه بازار اصلی تأمین‌کننده در طول ژوئیه تا مارس سال مالی ۲۰۲۶ بودند. چین حدود یک‌سوم کل واردات را به خود اختصاص داد و پس از آن امارات متحده عربی با سهم ۱۲,۷ درصد و اندونزی با ۵,۷ درصد قرار گرفتند. این تمرکز تا حد زیادی نشان‌دهنده وابستگی پاکستان به چین برای تأمین ماشین‌آلات، مواد اولیه، کالاهای واسطه‌ای و تجهیزات سرمایه‌ای مورد نیاز تولید داخلی و فعالیت‌های سرمایه‌گذاری است، در حالی که واردات از امارات متحده عربی عمدتاً به انرژی و کالاهای صادرات مجدد مرتبط است. در نتیجه، پاکستان کسری تجاری قابل‌توجهی با چین، کسری نسبتاً کمتری با امارات متحده عربی و مازاد تجاری با ایالات متحده ثبت کرد. این الگوها اهمیت

تنوع بخشی به منابع وارداتی، تقویت ظرفیت تولید داخلی و افزایش رقابت پذیری صادرات در بازارهای کلیدی را برجسته می کنند.

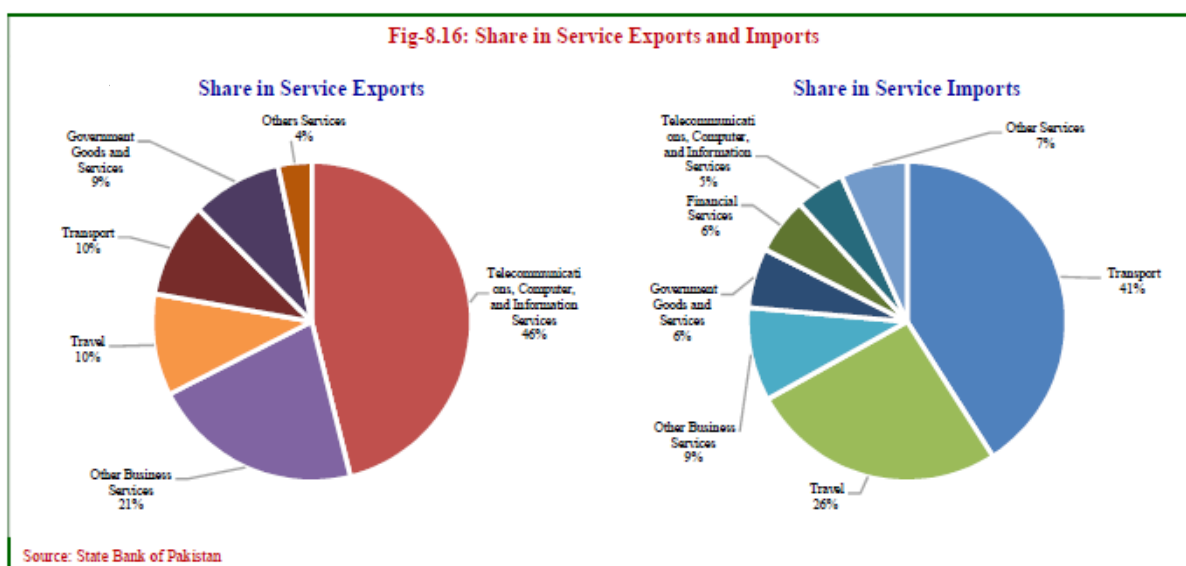
۸,۴ تجارت خدمات

عملکرد تجارت خدمات پاکستان در طول ژوئیه تا مارس سال مالی ۲۰۲۶ بهبود یافت و کسری تجارت خدمات با ۱۰,۴ درصد کاهش به ۲,۱ میلیارد دلار آمریکا رسید، در حالی که این رقم در مدت مشابه سال مالی ۲۰۲۵، ۲,۳ میلیارد دلار آمریکا بود. این بهبود ناشی از رشد قوی صادرات خدمات بود که با ۱۷,۲ درصد افزایش به ۷,۴ میلیارد دلار آمریکا رسید و از رشد ۹,۸ درصدی واردات خدمات، به ۹,۴ میلیارد دلار آمریکا، پیشی گرفت. کاهش کسری خدمات نشان دهنده سهم فزاینده این بخش در ثبات حساب خارجی و نقش رو به رشد صادرات دانش بنیان و دیجیتال است.

خدمات فناوری اطلاعات همچنان محرک اصلی این عملکرد بود و با رشد ۱۹,۸ درصدی به ۳,۴ میلیارد دلار آمریکا رسید و ۴۶,۱ درصد از کل صادرات خدمات را به خود اختصاص داد. ارزش صادرات فناوری اطلاعات از صادرات پوشاک آماده و همچنین مجموع صادرات سایر کالاهای تولیدی فراتر رفت که بر اهمیت فزاینده اقتصاد دیجیتال پاکستان در کنار بخش های سنتی صادراتی تأکید دارد. این رشد با حمایت خدمات رایانه ای و اطلاعاتی، مشاوره نرم افزاری و خدمات دیجیتال مبتنی بر فریلنسری حاصل شد. برای تسهیل فعالیت صادرکنندگان فناوری اطلاعات و فریلنسرها، بانک مرکزی پاکستان اصلاحاتی را برای ساده سازی رویه های تحقق صادرات، استانداردسازی الزامات اسنادی، تعیین زمان بندی پردازش معاملات و تقویت سازوکارهای رسیدگی به شکایات ارائه کرد. این

اقدامات به بهبود سهولت انجام کسب و کار برای صادرکنندگان دیجیتال و افزایش استفاده از کانال‌های رسمی کمک کرده است.

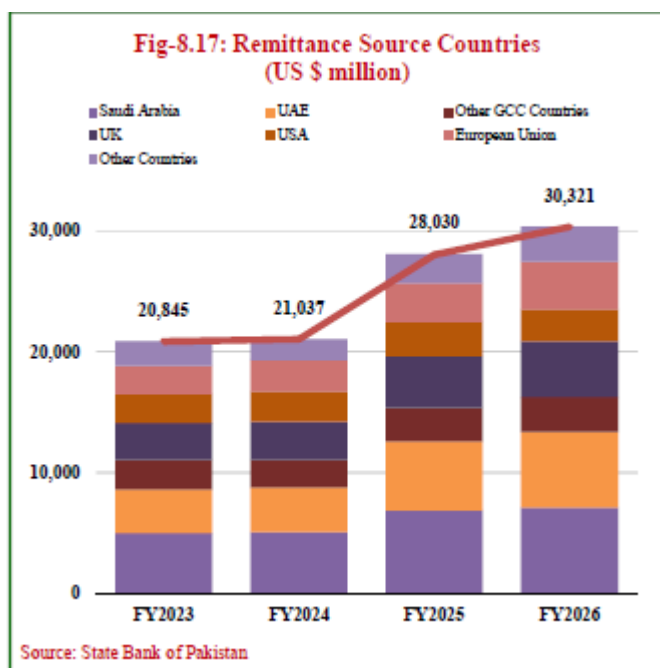

سایر خدمات تجاری نیز رشد قابل توجه ۲۷,۷ درصدی را ثبت کردند و به ۱,۶ میلیارد دلار آمریکا رسیدند که عمدتاً ناشی از سه برابر شدن خدمات فنی و تجاری فریلنسری بود. این روندها با تحولات نیروی کار در کشور همخوانی دارد. بر اساس بررسی نیروی کار ۲۰۲۴-۲۰۲۵، بخش خدمات با سهم ۴۱,۲ درصدی از اشتغال، بزرگ‌ترین بخش در حال رشد اقتصاد بود. حدود ۱۰,۶ درصد از افراد گزارش شده در اقتصاد فریلنسری به عنوان شغل دوم فعالیت داشتند، در حالی که ۲,۹ درصد از آن به عنوان منبع اصلی درآمد خود استفاده می‌کردند. در بخش واردات نیز افزایش واردات خدمات عمدتاً با پرداخت‌های مرتبط با سفر و خدمات حمل و نقل، از جمله حمل بار و مسافر، مرتبط بود که نشان‌دهنده عادی شدن جابه‌جایی بین‌المللی و افزایش فعالیت‌های مرتبط با تجارت است.

۸,۵ حواله‌های کارگران

حواله‌های کارگران همچنان مطمئن‌ترین منبع تأمین مالی خارجی پاکستان در طول ژوئیه تا مارس سال مالی ۲۰۲۶ بودند و با ۸,۲ درصد افزایش به ۳۰,۳ میلیارد دلار آمریکا رسیدند و از درآمد صادرات کالا فراتر رفتند. این عملکرد، در شرایطی که صادرات کالا تحت فشار قرار داشت و تقاضای واردات همزمان با بهبود فعالیت داخلی افزایش می‌یافت، حمایت مهمی از حساب جاری به عمل آورد. افزایش اشتغال در خارج از کشور، ثبات نرخ ارز و اقدامات سیاستی برای کاهش هزینه و تسهیل ارسال پول از طریق کانال‌های رسمی، از رشد حواله‌ها حمایت کردند.

ابتکارات دولت و بانک مرکزی پاکستان نیز نقش مهمی در حفظ جریان‌های رسمی ورودی داشتند. افزایش استفاده از پلتفرم‌های پرداخت دیجیتال به بهبود سرعت و شفافیت معاملات کمک کرد، در حالی که ساده‌سازی ساختار تخفیف هزینه‌های انتقال، هزینه‌ها را برای حواله‌فرستان و ارائه‌دهندگان خدمات کاهش داد. این اقدامات، همراه با ثبات نرخ ارز، استفاده از کانال‌های بانکی و شرکت‌های صرافی را تشویق کرد و به محدود کردن انتقال وجوه به بازارهای غیررسمی کمک کرد.

منطقه خلیج فارس همچنان پایگاه اصلی حواله‌های پاکستان بود و عربستان سعودی و امارات متحده عربی مجموعاً سهم عمده‌ای از جریان‌های ورودی را تشکیل دادند. در عین حال، افزایش قابل توجه حواله‌ها از اتحادیه اروپا، به‌ویژه ایتالیا، اسپانیا و ایرلند، نشان‌دهنده تنوع تدریجی منابع حواله‌ای است. این گسترش منابع، تحول مثبتی محسوب می‌شود، زیرا ریسک تمرکز را کاهش داده و پایداری دریافت حواله‌ها را تقویت می‌کند. در مجموع، حواله‌ها با حمایت از نقدینگی ارزی، کمک به مهار شکاف حساب جاری و تقویت ثبات نرخ ارز، همچنان نقشی محوری در تاب‌آوری بخش خارجی داشتند.

سرمایه‌گذاری خارجی

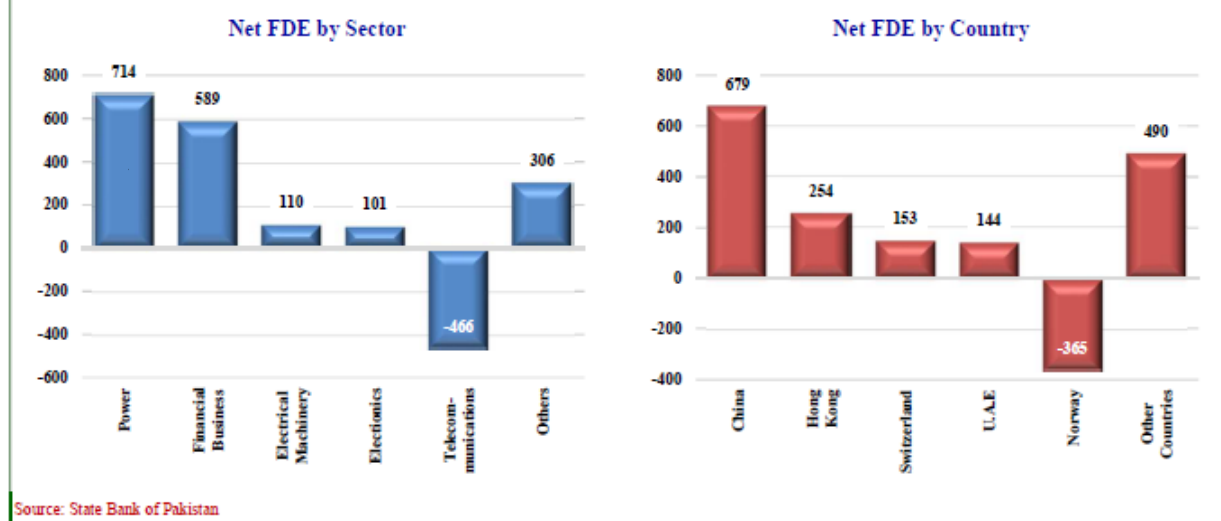
سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی

خالص سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) در طول ژوئیه تا مارس ۲۰۲۶ به ۱,۴ میلیارد دلار آمریکا رسید، در حالی که این رقم در مدت مشابه سال گذشته ۱,۹ میلیارد دلار آمریکا بود. این کاهش عمدتاً ناشی از یک معامله یک‌باره تجمیع و واگذاری در بخش مخابرات بود که در حدود دسامبر ۲۰۲۵ به خروج خالص ۴۶۵,۵ میلیون دلار آمریکا منجر شد. با حذف این معامله خاص، جریان‌های اصلی FDI همچنان در بخش‌های مولد و بلندمدت متمرکز بودند که نشان‌دهنده تداوم علاقه سرمایه‌گذاران به زیرساخت‌های اقتصادی و نظام مالی اصلی پاکستان است.

بخش برق با جذب ۷۱۴,۲ میلیون دلار آمریکا، معادل ۵۲,۷ درصد از کل جریان خالص ورودی، همچنان بزرگ‌ترین دریافت‌کننده FDI بود که عمدتاً در پروژه‌های مبتنی بر انرژی آب و زغال‌سنگ متمرکز بود. اگرچه جریان‌های ورودی این بخش ۲۳,۵ درصد کاهش یافت، تداوم سرمایه‌گذاری در پروژه‌های انرژی نشان‌دهنده اهمیت زیرساخت‌های قابل‌اعتماد انرژی برای حفظ فعالیت‌های صنعتی و رشد بلندمدت است. خدمات مالی دومین دریافت‌کننده بزرگ بودند و جریان خالص ورودی آن‌ها با ۹,۵ درصد افزایش به ۵۸۸,۷ میلیون دلار آمریکا رسید و ۴۳,۵ درصد از کل FDI خالص را تشکیل داد. این افزایش نشان‌دهنده اعتماد سرمایه‌گذاران به بخش مالی پاکستان و نقش آن در حمایت از بهبود اقتصادی، تأمین مالی دیجیتال و فعالیت بخش خصوصی است.

چین با جریان خالص ورودی ۶۷۸,۶ میلیون دلار آمریکا همچنان بزرگ‌ترین شریک سرمایه‌گذاری پاکستان بود و پس از آن هنگ‌کنگ با ۲۵۳,۷ میلیون دلار و امارات متحده عربی با ۱۴۳,۹ میلیون دلار آمریکا قرار گرفتند. خروج خالص سرمایه از نروژ به ۳۶۴,۸ میلیون دلار آمریکا رسید که عمدتاً با واگذاری یک دارایی مخابراتی توسط یک شرکت مستقر در نروژ مرتبط بود. در مجموع، اگرچه FDI اصلی به دلیل یک معامله یک‌باره کاهش یافت، ترکیب جریان‌های ورودی همچنان از امنیت انرژی، توسعه بخش مالی و اولویت‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت حمایت می‌کرد. انتظار می‌رود اصلاحات مستمر، تسهیل سرمایه‌گذاری تحت شورای ویژه تسهیل سرمایه‌گذاری (SIFC) و بهبود ثبات اقتصاد کلان، اعتماد سرمایه‌گذاران را تقویت کرده و در میان‌مدت از افزایش جریان‌های FDI حمایت کند.

Fig-8.18: Net FDI by Sector and Country (US \$ millions)

سرمایه‌گذاری خارجی در پرتفوی

سرمایه‌گذاری خارجی در پرتفوی بخش خصوصی و دولتی (FPI) در طول ژوئیه تا مارس سال مالی ۲۰۲۶ به ترتیب خروج خالص ۵۵۰,۳ میلیون دلار و ۳۹۳,۵ میلیون دلار آمریکا را ثبت کرد. خروج سرمایه از FPI خصوصی عمدتاً مربوط به بازار سهام بود؛ جایی که سرمایه‌گذاران خارجی پس از کسب سودهای قابل توجه در بورس اوراق بهادار پاکستان، بخشی از سود خود را شناسایی کردند و در بحبوحه نوسانات بازارهای مالی جهانی، ریسک‌پذیری خود را نسبت به بازارهای نوظهور کاهش دادند. این خروجی‌ها در سه‌ماهه سوم افزایش یافت، زیرا بحران خاورمیانه به‌طور موقت موجب افزایش ریسک‌گریزی جهانی شد.

خروج سرمایه از FPI دولتی عمدتاً منعکس‌کننده بازپرداخت‌های برنامه‌ریزی‌شده و تغییر شرایط بازار بدهی بود، از جمله کاهش اختلاف نرخ بهره پس از کاهش نرخ سیاستی داخلی در اوایل سال مالی ۲۰۲۶.

با این حال، بازگشت موفقیت‌آمیز پاکستان به بازارهای سرمایه بین‌المللی در آوریل و مه ۲۰۲۶ تحول مثبت مهمی بود. پاکستان پس از افزایش حجم انتشار اولیه از طریق گزینه انتشار اضافی (Green Shoe)، موفق شد ۷۵۰ میلیون دلار آمریکا از طریق انتشار یک اوراق قرضه یورویی سه‌ساله تحت برنامه اوراق قرضه میان‌مدت جهانی (GMTN) جذب کند که نشان‌دهنده تقاضای قوی سرمایه‌گذاران نهادی جهانی بود.

پس از آن، پاکستان نخستین انتشار اوراق قرضه پاندا را در بازار سرمایه داخلی چین انجام داد و از این طریق ۱,۷۵ میلیارد یوان، معادل حدود ۲۵۰ میلیون دلار آمریکا، جذب کرد. این انتشار با استقبال قوی سرمایه‌گذاران مواجه شد و دسترسی پاکستان به منابع مالی غیردلاری را گسترش داد. انتشار اوراق یورویی و پاندا در مجموع نشان‌دهنده بازگشت اعتماد سرمایه‌گذاران به چشم‌انداز اقتصادی پاکستان، مسیر اصلاحات و توان بازپرداخت

خارجی این کشور بود. این اقدامات همچنین به احیای حضور پاکستان در بازارهای سرمایه جهانی، تنوع بخشی به پایگاه سرمایه گذاران و تأمین مالی زیرساخت های پایدار و مقاوم در برابر تغییرات اقلیمی کمک کرد.

۸,۷ ذخایر ارزی و نرخ ارز

مجموع ذخایر ارزی پاکستان تا پایان مارس ۲۰۲۶ به ۲۱,۸ میلیارد دلار آمریکا رسید که در مقایسه با ۱۵ میلیارد دلار در پایان مارس ۲۰۲۵، ۶,۸ میلیارد دلار افزایش داشت. ذخایر نگهداری شده نزد بانک مرکزی پاکستان به ۱۶,۴ میلیارد دلار آمریکا رسید، در حالی که بانک های تجاری ۵,۴ میلیارد دلار آمریکا در اختیار داشتند. این افزایش به رشد پرداخت های رسمی و جریان های پایدار حواله ها در طول ژوئیه تا مارس سال مالی ۲۰۲۶ نسبت داده شد. بین ژوئن ۲۰۲۵ و ژانویه ۲۰۲۶، بانک مرکزی ۴,۹ میلیارد دلار آمریکا به صورت خالص از بازار بین بانکی خریداری کرد، در حالی که این رقم در مدت مشابه سال گذشته ۵,۱ میلیارد دلار آمریکا بود. این مداخلات به تقویت ذخایر خارجی پاکستان کمک کرد. در نتیجه، نرخ ارز در مارس ۲۰۲۶ نسبتاً باثبات باقی ماند و میانگین آن به ۲۷۹,۵ روپیه پاکستان در برابر هر دلار آمریکا رسید که در مقایسه با مارس ۲۰۲۵، ۰,۲ درصد افزایش داشت.

تکمیل موفقیت آمیز دومین بررسی تحت برنامه تسهیلات توسعه یافته (EFF) صندوق بین المللی پول و نخستین بررسی تحت برنامه تسهیلات تاب آوری و پایداری (RSF)، به پاکستان امکان دسترسی به حدود ۱ میلیارد دلار آمریکا تحت برنامه EFF و حدود ۲۰۰ میلیون دلار تحت برنامه RSF را داد. علاوه بر این، بررسی های سوم و دوم تحت برنامه های EFF و RSF به ترتیب امکان دسترسی پاکستان به مجموع ۱,۳۲ میلیارد دلار آمریکا را فراهم کردند و مجموع پرداخت ها تحت این دو برنامه را به ۴,۸ میلیارد دلار آمریکا رساندند. با احتساب سپرده اضافی ۳ میلیارد دلاری عربستان سعودی و تمدید سه ساله سپرده اولیه ۵ میلیارد دلاری، انتظار می رود وضعیت ذخایر ارزی پاکستان بیش از پیش تقویت شود. ارتقای رتبه اعتباری پاکستان توسط مؤسسات بین المللی، از جمله فیچ از CCC+ به B، مودیز از Caa2 به Caa1 و S&P از CCC+ به B، نیز به بهبود اعتماد سرمایه گذاران و دسترسی پاکستان به بازارهای سرمایه بین المللی کمک کرده است.

اقدامات برای پایداری بخش تجارت خارجی

صادرات

■ برای کاهش هزینه های انجام کسب و کار و بهبود جریان نقدی صادرکنندگان، دولت تمام صادرات را از مالیات ۰,۲۵ درصدی توسعه صادرات معاف کرد.

▪ بانک مرکزی پاکستان الزام قبلی مربوط به سپرده یا وثیقه اجباری در خصوص درآمدهای صادراتی با تأخیر را لغو کرد تا جریان نقدی صادرکنندگان تسهیل و نظارت‌های مقرراتی تقویت شود.

▪ برای تسهیل فعالیت صادرکنندگان فناوری اطلاعات و فریلنسرها، بانک مرکزی پاکستان اصلاحاتی را برای ساده‌سازی رویه‌های تحقق صادرات، استانداردسازی الزامات اسنادی، تعیین زمان‌بندی پردازش معاملات و تقویت سازوکارهای رسیدگی به شکایات ارائه کرد.

▪ مبلغ ۱۵ میلیارد روپیه برای تسویه مطالبات تأییدشده و معوق تحت طرح‌های بازپرداخت عوارض گمرکی بخش‌های نساجی و غیرنساجی تصویب شد. همچنین چهارمین سیاست نساجی و پوشاک ۲۰۳۰-۲۰۲۵ با مشورت ذی‌نفعان بخش دولتی و خصوصی تدوین شده و برای بررسی به کمیته هماهنگی اقتصادی (ECC) کابینه ارائه خواهد شد.

▪ وزارت بازرگانی (MoC) راهبرد افزایش صادرات برای بخش‌های تولید و معدن را تدوین کرده است که به تصویب کمیته اجرایی هیئت ملی توسعه صادرات (NEDB) رسیده و برای ارائه به NEDB آماده شده است.

▪ نقشه راه افزایش صادرات کشاورزی به‌طور کلی تصویب شده و به‌صورت مستمر توسط NEDB بررسی و نظارت می‌شود تا مالکیت در سطح عالی، هماهنگی میان وزارتخانه‌ها و اجرای پایدار برای پیشبرد رشد صادرات‌محور در بخش کشاورزی و مواد غذایی تضمین شود. وزارت بازرگانی همچنین از طریق بودجه صندوق توسعه صادرات، به‌ترتیب ۹ درصد و ۳ درصد از ارزش FOB صادرات برنج باسماتی و غیرباسماتی را به‌عنوان حمایت اختصاص داد تا رقابت‌پذیری صادرات برنج افزایش یافته و هدف صادرات ۳ میلیارد دلاری برنج در سال مالی ۲۰۲۶ محقق شود.

▪ سیاست ملی تجارت الکترونیک ۲۰۳۰-۲۰۲۵ در حال تدوین است و هدف آن تقویت حکمرانی تجارت دیجیتال، افزایش مشارکت بنگاه‌های خرد، کوچک و متوسط (MSME) و گسترش مشارکت پاکستان در تجارت الکترونیک جهانی است.

▪ وزارت بازرگانی در حال تدوین نقشه راه افزایش صادرات خدمات (۲۰۳۰-۲۰۲۵) در چارچوب هیئت ملی توسعه صادرات (NEDB) و راهبرد صادرات بخش‌های اولویت‌دار ملی (NPSES) است. این نقشه راه بر تنوع‌بخشی صادرات به بخش‌های خدماتی غیرسنتی، از جمله حمل‌ونقل، لجستیک و انبارداری، فناوری اطلاعات و تجارت الکترونیک، گردشگری و هتلداری تمرکز دارد.

واردات

▪ با توجه به اهمیت حیاتی نفت خام و فرآورده‌های نفتی برای کشور، بانک مرکزی پاکستان اجازه داد واردات نفت خام و فرآورده‌های نفتی به صورت (CIF هزینه، بیمه و حمل‌ونقل) برای مدت ۶۰ روز انجام شود. این اقدام روند تأمین را تسهیل کرده و از تأخیر در حمل‌ونقل در دوره‌های عدم قطعیت بازار جلوگیری می‌کند.

حواله‌ها

▪ طرح بازپرداخت هزینه انتقال تلگرافی (TT) ساده‌سازی شد و ساختار تخفیف آن به نرخ ثابت ۲۰ ریال سعودی برای هر تراکنش تغییر یافت، به جای نرخ‌های متغیر مرتبط با حجم کل حواله‌های ارسال شده توسط نمایندگان مجاز. شرکت‌های صرافی نیز در این طرح گنجانده شدند.

▪ بانک مرکزی پاکستان (SBP) شرکت‌های صرافی را نیز موظف کرده است حواله‌های کارگران را به صورت دیجیتالی و از طریق سامانه Raast پرداخت کنند که به افزایش بهره‌وری از نظر هزینه و زمان و تسهیل دریافت حواله‌ها کمک خواهد کرد.

▪ به شرکت‌های صرافی اجازه داده شده است در ازای حواله‌های داخلی دریافتی، برای حداکثر پنج روز کاری با نمایندگان مجاز معاملات فروش سلف انجام دهند؛ اقدامی که جمع‌آوری حواله‌های داخلی اضافی را تسهیل می‌کند.

سرمايه‌گذاري

▪ قانون «آسان کاروبار (Asaan Karobar Act)» در سال ۲۰۲۵ تصویب شد و بررسی نظام‌مند و منطقی‌سازی الزامات مقرراتی مرتبط با کسب‌وکار را نهادینه می‌کند و به حذف مقررات زائد و همپوشان کمک خواهد کرد. این قانون ایجاد «ثبت مقررات پاکستان (PRR)»، به عنوان یک مخزن متمرکز برای دسترسی آسان به تمامی تأییدیه‌ها، مجوزها، گواهی‌ها و پروانه‌های مقرراتی مرتبط با کسب‌وکارها، و همچنین «پورتال مقرراتی پاکستان (PRP)»، به عنوان یک پلتفرم دیجیتال یکپارچه که به کسب‌وکارها امکان می‌دهد درخواست تأییدیه‌های مقرراتی خود را به صورت آنلاین ثبت و دریافت کنند، الزامی می‌کند.

▪ هیئت سرمایه‌گذاری یک پلتفرم دیجیتال اختصاصی به نام «Regimeter» ایجاد کرده است تا اجرای اصلاحات مقرراتی را به صورت بلادرنگ پایش کند و بازخورد ساختاریافته و مبتنی بر شواهد را از بخش خصوصی دریافت نماید و از این طریق شفافیت و پاسخگویی در مدیریت مقرراتی را افزایش دهد.

سخنان پایانی

بخش خارجی پاکستان در طول سال مالی ۲۰۲۶، با وجود عدم قطعیت جهانی، بحران خاورمیانه و محدودیت‌های موقت تجارت منطقه‌ای مرتبط با اقدامات مدیریت مرزی و ملاحظات امنیتی، همچنان تاب‌آوری خود را حفظ کرد. حواله‌های قوی کارگران، افزایش صادرات فناوری اطلاعات و خدمات، بهبود ضربه‌گیرهای خارجی و ثبات نرخ ارز به جبران فشارهای ناشی از ضعف صادرات کالا و افزایش تقاضای واردات همزمان با بهبود فعالیت اقتصادی داخلی کمک کردند. اگرچه صادرات کالا با چالش‌هایی ناشی از ضعف تقاضای جهانی، کاهش صادرات مواد غذایی و اختلالات تجارت منطقه‌ای مواجه شد، حساب جاری همچنان در سطح قابل مدیریت باقی ماند که نشان‌دهنده افزایش ظرفیت اقتصاد برای جذب شوک‌های خارجی است.

دولت همچنان از طریق مدیریت محتاطانه اقتصاد کلان، دیپلماسی تجاری، تسهیل صادرات، تلاش برای تنوع‌بخشی به بازارها و اقداماتی برای تشویق ارسال حواله‌ها از طریق کانال‌های رسمی، از ثبات بخش خارجی حمایت می‌کند. ابتکارات تحت شورای ویژه تسهیل سرمایه‌گذاری (SIFC) نیز به بهبود تسهیل سرمایه‌گذاری، تقویت هماهنگی و جذب سرمایه‌گذاری در بخش‌های اولویت‌دار کمک می‌کند. علاوه بر این، تعامل دیپلماتیک سازنده پاکستان در حمایت از ثبات منطقه‌ای و کاهش تنش‌ها، جایگاه بین‌المللی این کشور را تقویت کرده است که می‌تواند در میان‌مدت به افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران و تقویت چشم‌انداز بخش خارجی کمک کند. در ادامه، حفظ این تاب‌آوری مستلزم تقویت رقابت‌پذیری صادرات، گسترش دسترسی به بازارهای جدید، بهره‌گیری از ظرفیت فناوری اطلاعات و خدمات دیجیتال، حفظ جریان‌های قوی حواله‌ها و تأمین سطح کافی از ضربه‌گیرهای خارجی خواهد بود.

منبع:

- Pakistan Economic Survey 2025-26,
https://www.finance.gov.pk/survey/chapter_26/Complete_PES2025_26.pdf